

2016. március

Trubnik

III. évf. 3. szám

KIÜRTÖS

Pilisszentlászlói Hírmondó

Önkormányzati támogatásban nem részesülő cenzúramentes havilap

Ezen a napon a magyar szabadságharc kezdetét ünnepeljük. Március 15-e jelképpé vált, nemzetünk szabadságszeretét, szabadság utáni vágyát fejezi ki.

Mi történt 1848. március 15.-én?

A bécsi forradalom híre ösztönző hatással volt a magyar radikális ifjakra. 15.-én a Pilvax kör tagjai, élükön Petőfi Sándorral, Jókai Mórral és Vasvári Pállal elhatározták, hogy maguk szereznek érvényt a sajtószabadságnak. Alig néhányan indultak el Landerer Lajos és Heckenast Gusztáv nyomdájához, ahol cenzúra nélkül kinyomtatták az Irinyi József által megfogalmazott 12 pontot, valamint Petőfi lelkesítő költeményét a Nemzeti Dal-t. Délután nagyülést hirdettek a Nemzeti Múzeum elé, ahol már tízezer ember gyűlt össze. Itt felolvasták a 12 pontot és a közhiedelemmel ellentétben Petőfi itt nem szavalt – csak egy kisebb beszédet mondott. Ezután, a Várba vonultak, hogy a Helytartótanáccsal elfogadtassák követeléseiket. Ez teljes mértékben sikerült, így vér nélkül győzött a forradalom. Az összegyűlt tömeg követelésére Stancsics Mihályt is szabadon bocsátották, aki a nagy nap emlékére változtatta Táncsicsra a nevét,

akit feleségével együtt diadalmenetben, polgárok által önként húzott hintóban vittek a pesti Váci utcában álló, a „Nádorhoz” címzett fogadóhoz, ahol a tulajdonostól ingyen szállást kaptak.

Később a „márciusi ifjaknak” nevezett fiatalok átengedték a vezetést a mérsékelt liberálisok vezéregyéniségeinek, akik ismertebbek és elfogadhatóbbak voltak a polgárok számára.

Mióta ünnepeljük március 15-ét?

Gondoltam utánanézek annak, hogy mióta ünnep március 15-e. Érdekes tényekre akadtam. Egy 1898. évi törvény alapján az 1848-ra való emlékezés sokáig egyet jelentett az 1848. április 11-én elfogadott ún. áprilisi törvények ünneplésével. Csak 1927-ben ébredt arra a nemzet, hogy ez így nincsen jól. Nem helyes az, hogy az 1848-as, áprilisi törvények szentesítését ünnepli az ország. Legyen inkább március 15-e, amiről Kossuth apánk így emlékezett meg: „*egy kis pesti lárma*”...

Franyó Rudolf

A kommunizmus áldozatainak emléknapja február 25.

Az országgyűlés 2000. június 13-án elfogadott határozatával minden év február 25-ét a Kommunizmus Áldozatainak Emléknapjává nyilvánította. Ezen a napon emlékezünk a több tízezer, családjától elválasztott és kényszermunkatáborokba hurcolt honfitársunkra, a koholt vádak alapján hóhér keze alá küldött honfitársunkra. A pártállam rezsím majdnem fél évszázados uralma alatt tudatosan és módszeresen megsértette az emberi szabadságjogokat, üldözte a vallást, akadályozta az egyházak működését.

A kommunista diktatúrák halálos áldozatainak számát százmillióra becsülik. A környező Közép-Európai országokban egy millió emberáldozatot követeltek a kommunista diktatúrák. Jóval többre tehető azoknak a száma, akiket vallattak, kínoztak, megnyomorítottak, megbélyegeztek és kirekesztettek. Mindszenti Bíborost hűtlenség, kémkedés, és valuta üzérkedés gyanúja alapján letartóztatták, és megkínozták. Idézet a Torontóban megjelent Emlékirataim c. könyvből: „Éjjel 11 óra. Megint kihallgatásra visznek, 72 óras nem alvás és az állandóan megismételt gumibotozások után. A vallatás tárgya egész éjjel az összeesküvés, kémkedés. Most már teljesen magamra maradtam, kimerülten és elcsigázottan. Egyedül kell érvelnem, amikor újra és újra elém rakják aláírásra a hegymagasságúvá nőtt jegyzőkönyv kötegeket. Amíg az aláírást megtagadom, Décsi alezredes éjjelenként 2-3 ízben is átad a kínzómnak, aki felugrik, visz a cellámba, levetkőztet, leteper, és kéjes gyönyörűséggel záporozza rám az ütéseket. Fizikai megtörésemre szolgál egy másik módszer is, nem engednek aludni.

Ugyanabból a könyvből: „Én partizán voltam!

Beszél ugyan magyarul, de az arca nem magyar. Gyűlöletét már régóta gyűjthette ellenem. Nézni sem jó romlott, gyűlölködő arcát. El is fordulok. A mozdulatából azt sejtem, hogy kissé eltávolodik tőlem. Egyszerre nekem fut és csizmájával, egész erejével belerúg födetlen gerincembe. Ő is én is a szemközti falnak esünk... Luciferi örömmel arcán, pihegve mondja: életem legboldogabb pillanata volt ez. Most újra az őrnagy jön be. Kiküldi a partizánt,

gumibotot vesz elő. Legyűr vízszintesen és elkezd ütlegetni. Talpamon kezdi és megy mindig feljebb.”

Franyó Rudolf

Mindszenti bíboros, hercegprímás kiszabadítása

Sztálini munkatáborok

Bálint-nap

Szent Bálint (Valentin, vagy Valentínus) a szerelmesek, a lelkibetegek és az epilepsziával élők védőszentje. Világszerte Bálint napján (február 14-én) tartják.

A keresztény szokás eredete, hogy Szent Bálint, Terni püspöke a 14. században jegyesek és fiatal házaspárok védőszentjévé vált. Szentté avatását egy történet képezte. Mielőtt keresztény hite miatt II. Claudius császár idején kivégezték, Bálint

hite erejével a börtönőre vak leányának visszaadta a látását.

A hagyomány szerint kivégzése előtt, búcsú üzenetet küldött a lánynak, amelyet így írt alá: „A te Bálintod.” Ez a Bálint-napi üzenetküldés eredetének leggyakoribb magyarázata. A legenda szerint a püspök a szerelmeseket a keresztény szokások szerint megeskette egymással, köztük katonákat is, akiknek az akkori császári parancsok értelmében nem lett volna szabad házasságra lépni.

Bálint a friss házaspárokat megajándékozta kertje virágaival. A hagyomány úgy tartja, hogy ezek a házasságok jó csillag alatt születtek.

A római –katolikus naptárnak az 1970-es évi reformjakor e szent emléknapja az előírt egyházi liturgiából eltűnt, hogy helyet adjon a történelmileg bizonyítható szalonoki születésű szent testvérpár, Konstantin-Cirill és Szent Metód liturgikus ünnepének.

Franyó Rudolf

IX. Pilíška kavalkáda a šiškový

O tom, že počas fašiangovej sezóny Slováci pod Pilíšom sa dokážu nielen dobre zabaviť, ale aj prezentovať kulinársky kumšt vo fazóne folkloristiky, spájajúcej to najlepšie z farieb, vôní, melódií, ale najmä chutí a skvelej pohody Slovákov a Maďarov v Mlynkoch, sa mohli návštevníci presvedčiť na vlastné oči 6. februára 2016, keď Slovenská samospráva v Mlynkoch usporiadala v poradí už deviatu Pilíšsku kavalkádu a šiškový festival .

Veľkolepé celodenné podujatie je z roka na rok obľúbenejšie, presiahlo rámec nášho regiónu a našlo si stále miesto v kalendári celoštátnych podujatí Slovákov v Maďarsku podobného druhu. Cieľom hostiteľov akcie je oživovanie fašiangových tradícií regiónu, ako aj to, aby sa hostia festivalu dobre cítili - bez ohľadu na vek, pohlavie či národnostnú príslušnosť. Tentokrát sa tak v sprievodnom kultúrnom programe predstavil napríklad aj Detský a mládežnícky folklórny súbor Matičiarik z Nových Zámkov . Bohatý program sa začal v miestom rímskokatolíckom kostole

slávnostnou svätou omšou . Po pouličnom fašiangovom sprievode, v ktorom boli zastúpené pilíšske národnostné obce, sa naplno rozbehlo celodňové podujatie v budove Strediska pilíšskych Slovákov a na jeho nádvorí. Súčasťou IX. Pilíšskej kavalkády a šiškového festivalu bola aj obľúbená súťaž v pečeni šišiek . Tradičné podujatie Slovákov v Pilíši vyvrcholilo Fašiangovou zábavou .

„My sme sa snažili tak zostaviť program, aby sa tu každý dobre cítil, či mladý, či starší, či Maďar, či Slovák, nezávisle od toho, že odkiaľ pochádza. V tomto roku náš navštívil Detský a mládežnícky folklórny súbor Matičiarik z Nových Zámkov, oni budú mať hodinový program. Okrem toho máme vystupujúcich z okolitých dedín, hlavne slovenské skupiny, ale vystupujú aj nemeckí tanečníci aj grécki,“ povedala predsedníčka Slovenskej samosprávy v Mlynkoch a hlavná organizátorka festivalu Marta Demjénová . Podľa jej slov festival navštívilo zhruba 3000 ľudí, a to nielen z Mlynkov, ale z celého Maďarska i zo zahraničia. Pri tejto príležitosti pripravili 6000 šišiek.

IX. Pilisi kavalkád és fánk fesztivál

Arról, hogy a Pilis környéki szlovákok farsang idején nem csak jól tudnak szórakozni, de kulturális ügyességüket is olyan folklór formában tudják bemutatni, amely magába foglalja a legjobbat. A színekből, illatokból, dallamokból, de főleg a legjobb ízekből. Továbbá csodálatos hangulatot teremt a szlovákok és magyarok között. Pilisszentkereszten.

Erről, saját szemükkel is meggyőződhetnek február 6-án az ott lévők. A IX. pilisi Kavalkádon és Fánk fesztiválon, amelyet a Pilisszentkereszti Szlovák Önkormányzat rendezett.

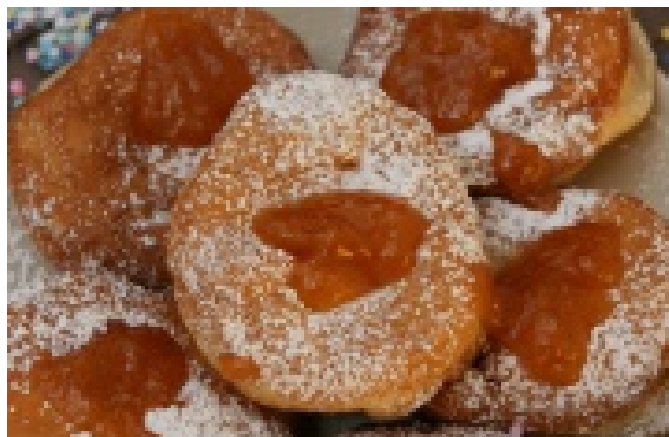
Ez a nagyszerű, látványos, egész napos rendezvény évről évre népszerűbb. Már túllépte régióink határát, és állandó helyett talált az országos ilyen jellegű Szlovák rendezvények naptárában Magyarországon.

A házigazdák, rendezők célja a rendezvényen a régió farsangi hagyományainak ápolása, és az, hogy a vendégek jól érezzék magukat. Függetlenül a kortól, nemtől, etnikai hovatartozástól.

Ez alkalommal mutatkozott be a felvonuláson és kultúrműsorban Érsekújvár Gyermekek és fiatalok folklór csoportja a MATIČIARIK. A gazdag program a helyi Római

katolikus templomban kezdődött ünnepélyes szent misével. Az utcai farsangi felvonulás után ahol jelen voltak a pilisi nemzetiségi falvak,

megkezdődött az egész napos rendezvény. A Szlovák házban és az udvarán. A Pilisi kavalkád és fánk fesztivál része volt a kedvenc fánk sütő verseny. A Pilisi Szlovákok hagyományos

rendezvényüket farsangi mulatsággal koronázták.

"Igyekeztünk úgy összeállítani a műsort, hogy itt mindenki jól érezze magát. F fiatal, idősebb, szlovák vagy magyar függetlenül attól honnan származik. Idén ellátogatott hozzánk a Érsekújvári folklór együttes a MATIČIARIK-sok egy óras műsort

adtak elő. Azonkívül, felléptek a környékbeli szlovák falvak csoportjai. „Táncosok Németországból és Görögországból”, - mondta Demjén Márti, a Pilisszentkereszti Szlovák Önkormányzat elnöknője és a fesztivál főszervezője. Az ő szavai szerint a fesztiválnak kb. 3.000 látogatója volt és ezek nem csak Pilisszentkeresztiiek voltak, de egész Magyarországról és külföldről is érkeztek vendégek. Erre az alkalomra 6.000 darab fánkot sütöttek.

Marika Vavreczká

Bemutató látogatáson a Pilisi Parkerdő Zrt.-nél

2015. február 7-én a Pilisszentlászlói Polgárőr- és Önkéntes Tűzoltó Egyesület elnökség két tagja bemutató látogatáson vett részt Zambó Péternél, a Pilisi Parkerdő Zrt. vezérigazgatójánál.

Az erdők tulajdonosaként a Magyar Állam elvárja az erdészeti részvénytársaságoktól, hogy a kezelésükre bízott erdőterületen természetközeli, tartamos és fenntartható erdőgazdálkodást folytassanak, a természetvédelmi oltalom alatt lévő területeket szakszerűen kezeljék, hatékonyan gazdálkodjanak és maradéktalanul feleljenek meg az erdők közjóléti és közcélú feladatainak.

A polgárőrségről és a polgárőri tevékenység szabályairól szóló 2011. évi CLXV. törvény lehetőséget ad arra, hogy a polgárőr egyesületek a tevékenységük során együttműködjenek az erdészeti szakszeméllyel.

A bemutató látogatáson Franyó Rudolf egyesületi elnökhelyettes felvázolta annak a lehetőségét, hogy az egyesület bírósági bejegyzését követően szívesen kötne együttműködési szerződést a Pilisi Parkerdő Zrt.-vel.

Pilisszentlászló külterületi részének jelentős része erdőművelési ágú, „Natura 2000” minősítésű, fokozottan védett természeti terület.

A jövőbeni együttműködés célja, hogy hatékonyabban ellenőrizzük a környező erdőkben a vadászati tevékenységet, valamint visszaszorítsák a természetkárosítást, falopásokat, orvvadászatot és az engedély nélküli technikai sportokat (quadozást, motorozást, terepautózást) a környező erdőkben. Megóvjuk Pilisszentlászló és környékét a

természeti és környezeti károsodásoktól, hogy a természeti értékeit a község és környéke megőrizhesse a következő generáció számára is. A természetjárók betartsák az erdei kirándulás írott és íratlan szabályait. A közös járőrözések, a munkatársak közötti kölcsönös segítségnyújtás nemcsak a kialakított pihenőhelyek épségét és az élőhelyek védelmét szolgálják, de a vadászati tevékenység szabályozásában, bűnmegelőzési feladatok ellátásában is kiemelt jelentőséggel bírnak.

Zambó Péter vezérigazgató örömmel fogadta a kezdeményezést, és nyitottságát fejezte ki a partneri együttműködés szándéka kapcsán. Kifejtette, hogy abban az esetben, ha az együttműködés kézzelfogható, gyakorlati eredményei lesznek, kész a Pilisi Parkerdő Zrt. anyagilag is támogatni az egyesületünk működését.

A beszélgetés kapcsán a vezérigazgató utalt rá, hogy hosszú évekig vezette a Pilisi Parkerdő Szentendrei Erdészetét, s jól megismerte a pilisszentlászlóiakat, akik szép számmal dolgoztak hajdanán az erdészetnél. A pilisszentlászlóiakat dolgozó, szorgalmas, jóindulatú embereknek ismerte meg. Csak megbecsülést érdemelnek az erdőben dolgozók, akik munkájuk nehézsége a bányászokéhoz hasonlítható, zárta szavait Zambó Péter vezérigazgató búcsúzóul.

Franyó Rudolf zárásul néhány saját alkotású és kiadású könyvével lepte meg Zambó Pétert, aki meglepődve, de örömmel lapozott bele a könyvekbe.

dr. Bak Imre

Lufi

Minden léggömbbe lehet még egyet fújni, hogy melyik adag volt már fölösleges, az csak utólag derül ki. Pár éve Európa még Ukrajnáról és Törökországról álmodozott. Ma már ezek nélkül is menthetetlennek tűnik. Egyetlen millió migráns tartós jelenléte is folyamatos koncentrációt igényel. Itthon is – otthon is köteles Európa az egész világ összes feladatát megoldani? Nem! Erre képtelen gazdaságilag! Schengen előtt is fel kellett évente átlagosan egyszer mutassuk az útlevelünket a határon. A kamionok akkor is másik sávban keltek át a határokon. Az élelmiszereket most is hűtve szállítják. Az ólomzár ellenőrzése egy pillanat volt. Az útveleléké, csomagtartóké és utastereké is. Cserébe nem kellett korlátlan ideig korlátlan számú migráns korlátlan igényét kielégítenünk. Beleértve a szexet is Ahogy zöldséges kertjeinket is körbe kerítjük minden oldalról a „szüretelők” ellen, úgy országainkat is mind körbe kell kerítsük. Álmokkal nem lehet távol tartani a hódítókat, csak tettekkel.

A rómaiak fejenként – 25 év háborúskodással tudták fenntartani a birodalmukat, de még így is ezeröttszáz évre „városállamokra estek szét. A pacifizmus öngyilkosság. Védekezni kell! Mindig, minden hol, mindenkinek. Németország másfélezer évig szintén apró államocskákból állt. A soproni „tűztorony” azért volt pont a városkapu fölött, hogy időben visszafordíthassák a város felé közeledő boroshordós lovas szekereket. A világszolidaritás sivataggá teszi Európát. Nem ezt írtuk alá, csak az európai szolidaritást, ami kölcsönös, nem egyoldalú, mint földrészünk átengedése semmiért cserébe. A visszatoloncolást és az integrációt a migránsok nem engedik, ezért a kirekesztésük az egyetlen lehetőségünk az életben maradásra. Akik pedig szétlövik a saját házaikat, azok ne akarják ingyen megkapni a másokét.

*Tisztelettel,
Losonci Miklós mérnök*

Štvrťstoročie štúrovského matičného plesu

V poslednú januárovú sobotu v tomto roku sa opakovane úspešne podarilo pripraviť v Štúrove 25. Reprezentačný matičný ples. Za jeho organizáciou stoja Oblastné pracovisko Matice slovenskej a Miestny odbor Matice slovenskej v Štúrove za výnimočnej podpory a spolupráce s matičnými sponzormi.

Táto významná matičná spoločenská udalosť v meste sa konala v sále Kultúrneho domu, kde sa už spolu s príchodom oboch hudobných telies - kapely Suzanne a ľudovej hudby Jána Čiefa po osemnástej hodine schádzali návštevníci najmä z ďalekých krajov. Mali sme

česť privítať priateľov z Bratislavy, Slovákov spod Piliša - z obcí Mlynky a Senváclav, ale aj z iných regiónov. Krátko po otvorení plesu moderátorkou

Mirkou Valovičovou a po spoločnom prípitku s predsedom Výboru MO MS Štúrovo Ing. Jaroslavom Janokom sa tanečný parket rýchlo zaplnil šarmantnými dámami s róbami rôznych kreácií sprevádzanými elegantne oblečenými pánmi. Tanečné vystúpenia mládežníckej skupiny Kolibri s

úvodnými spoločenskými tancami, neskôr s latinsko-americkou choreografiou spestrili program a určite aj vylepšili náladu účastníkom plesu. Kultúrny program vyvrcholil sviežim

mládeneckým tancom za príchodu veľkej slávnostnej dekoračnej torty s horiacimi sviečkami. Torta sa vzápätí nečakane otvorila a vyskočila z nej tanečnica, ktorú na parkete roztancovali partneri z tanečnej skupiny.

Účastníci plesu však neobišli nakrátko, pochutnali si na skutočnej torte vyzdobenej matičným znakom, po ktorú si chodila až do ukončenia plesu najmä mladšia generácia.

O chutné stravovanie a občerstvenie sa postaral priateľ matičiarov Ján Brenišin so svojim skúseným kolektívom. Po polnoci sa losovala a rozdávala tombola bohato lemujúca pódium od

našich tradičných sponzorov. Všetci účastníci plesu si odnášali ešte v tú noc vyhotovené vlastné fotky – podobizne z plesu zarámované v pamätných spomienkových rámečkoch s nápisom a matičným logom. Fotky už tradične vyhotovoval profesionálny fotograf Ján Valko. Najvytrvalejší tanečníci a organizátori spolu s obsluhou sa lúčili v skorých ranných hodinách.

Ing. Jaroslav Janok

predseda

MO MS Štúrovo

článok neprešiel jazykovou úpravou

A párkányi Slovenská Matica

25. bálja

Nagyon, spontán, csak gondoltunk egyet és rendeztünk egy bált 1991-ben. Sikeres volt, Abban az évben Húsvéti bált is rendeztünk.

Nehezebb volt megszervezni, mert nem volt egy helységünk sem, ahol találkozhattunk volna. Sokszor egymás lakásain találkoztunk, vagy az iskolában. Például, nálam az óvodában.

Hosszú lenne, elsorolni, mennyien segítettek a szervezésben. 25 év, az hosszú idő, ezért senkit sem szeretnék megbántani azzal hogy kifejejem.

Előadók mindig mások voltak. Éjféli meglepetés, a művész szokott lenni. Olyan jeles szereplők léptek fel, mint Marcela Lauferová, Pavol Hammel, Janko Lehotský, Marcel Palonder, Jadranka, Twins,.....

Az elején még amatőr zenészeink voltak, majd áttértünk profi zenekarokra. Sok szponzorunk támogatónk van, Amíg működött a papírgyár könnyebben lélegeztünk...

Marika Vavreczká

Örök emlékezet okául

Haáz Imre nemes elhatározását, - emléktáblát állítani szeretett Tanítónk, Vasváriné Bumbera Margit emlékére, tett követte és a napokban elkészült. A márvány emléktábla elkészítése Papp József letkési kőfaragó mester kezemunkáját dicséri.

Szeretett tanítónk, Margit néni 1904. március 29-én született a tőlünk messze lévő Kisvárdán.

A Tanítóképzőt Nyíregyházán végezte. Húszéves korában, mint pályázatot nyert tanító került községünkbe. 1924 óta megszakítás nélkül

negyvenhárom évig tanított iskolánkban. Egész pályafutása alatt a legnehezebb feladatot az első osztályosok tanítását végezte. Nem volt ez könnyű feladat, hiszen elődeinket, de még az én korosztályomat is előbb magyarul kellett megtanítania. Sokszor még most is előkerül emlékezetemből, amikor órakezdés előtt verselő rímes módon, „kerítés – plot, kéve – sznop, sár – blato, arany – zlato” tanultuk, gyakoroltuk a magyar nyelvet.

Hihetetlenül hangzik, de igaz, hogy Pilisszentlászló jelenlegi lakosságának, megfelelő, vagy inkább nagyobb létszámú gyermekkel tanította meg a betűvetés és a számolás tudományát.

A néptanítói sors által szülőföldjétől messzire került szeretett tanító nénink itt talált új és végleges otthonra. 1926-ban ment férjhez Vasvári Vilmos főerdészhez, akitől két fia Vilmos és László született. Vilmos fiának hazaszeretete és szabadságharcos múltja a legméltóbb helyen, a községháza falán elhelyezett márványtáblán van megörökítve. A másodszületett László, édesapja nyomdokait követve, erdészként élte le életét.

Tanító nénink két évtizednyi boldog házasságát az orosz megszállás törte ketté. 1944 telén több helybeli férfival együtt férjét is fegyveres kísérettel vitték el a megszálló orosz katonák.

Vasvári Vilmos, a szegényekkel együtérző humánus erdészünk, többé nem látta családját és Pilis erdőit.

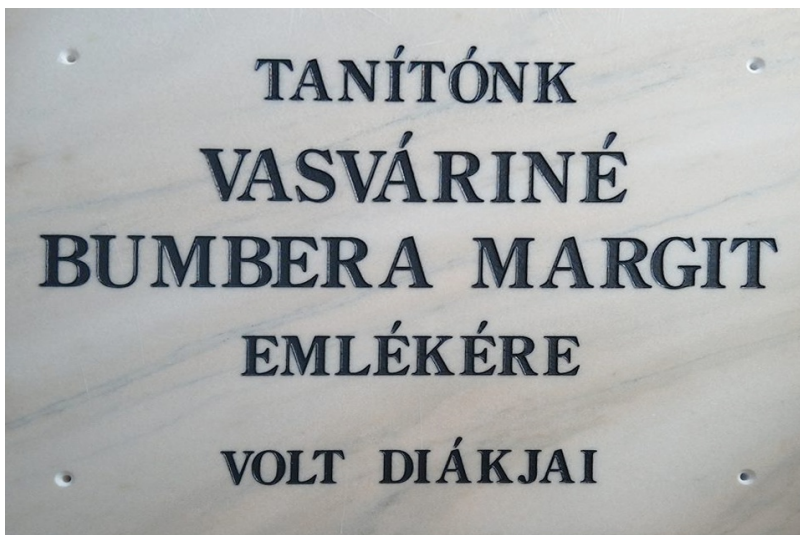

Foto: Haáz Imréné Emike

A kegyetlen bánásmódba, a sok nélkülözésbe belehalt. A magára maradt Margit néni egyedül nevelte, iskoláztatta fiait. 1967-ben vett búcsút a negyvenhárom évig taposott katedrától. Másfél évtizednyi nyugdíjas éveinek 1981. január 2-án bekövetkezett halála vetet véget.

Haáz Imre nemes

elhatározása által, örök emlékezet okául, az alábbi emléktáblával is megőrizzük emlékét szeretett tanítónknak.

Az emléktábla a meg nem élt 112. születésnapján 2016. Húsvét Vasárnap a mise után kerül felavatásra

Haáz Imre barátom nevében is köszönet mindenkinek, aki anyagilag, eszmeileg támogatta e nemes szándékot.

Az emléktábla felavatását követően a Szlovák Házban tervezünk egy szerény agapét, melyre minden résztvevőt szeretettel várunk!

Franyó Rudolf

Mindenki Margit nénije

Amikor 1956-ban Szentlászlóra kerültem mint frissdiplomás tanítónő, Margit néni már régen az iskolában dolgozott. Nekem úgy tűnt, mintha az intézmény szerves tartozéka lett volna. S mivel leginkább az első osztályokat vitte, a falu aprajánagyja vele kezdte tanulmányait, tőle tanulta a betűvetés művészetét, a számtan első problémáinak megoldását. Ő volt a Vasvári tanító néni, akire a szülők nyugodt lelkiismerettel rábízhatták lurkóikat, akinek tantermébe a mindennapok zajos világából, a szünetek zsidongásából, mint a nyugalom és a biztonság szigetére, úgy mentek be a gyerekek. Margit néni türelemmel,

pót(nagy)mamaként, szerető gondoskodással kísérte a gyerekeket a tanulás útján való első lépések megtételében. Nekem is mindhárom gyermekem az ő kezei alatt végezte az első osztályt.

Mint említettem, érkezésemkor, '56-ban és utána, épp' zavaros éveket éltünk. A politikai és egyéb események Margit néni családjában is mély nyomokat hagytak, számára biztosan sok szenvedést okoztak. De ezeket a gondokat Margit néni, az iskolába belépve, ajtón kívül hagyta. Sem mi, a kollégák, sem a gyermekek nem vettek észre semmit. Ő nem panaszkodott, nem mesélt és nem siránkozott, hanem tanított és szeretett.

Mérgesnek sem láttam soha, pedig egyszer igazán lett volna rá oka, amikor Kati lányom konoksága miatt Margit nénit nagy veszteség érte.

Az iskolában sorsjegyeket árultunk, minden kollégámnak egy bizonyos mennyiséget el kellett adnia. Margit néninek még volt két jegye, és Kati megsajnálta. Kért tőlem pénzt a szünetben, hogy megvegye az egyik utolsó jegyet. Amikor odaadta a tanító néninek az összeget, Margit néni hálásan adta neki át az egyik jegyet. Kati viszont nem

fogadta el, ő a másikat akarta. Ragaszkodása gyanús lett Margit néninek és mondta, hogy nem, azt nem adja, Kati vigye csak el, amit kapott. De a gyerek nem tágitott, azt merte mondani, hogy ha nem kapja meg a másikat, akkor nem vesz sorsjegyet. Kis alkudozás után Kati megkapta az áhított jegyét, igen büszke volt a győzelmére. Ez

csak akkor fokozódott, amikor pár hónap múlva kiderült, hogy azzal a sorsjeggyel egy óriási hűtőszekrényt nyert, amit a Lotto áruházban egy kisebb hűtőre és egy centrifugára váltottunk be. Szerintem az volt az első centrifuga a faluban és mindkét gép kb. 20 évig működött. Nekem minden használatkor eszembe jutott Margit néni, aki az elmulasztott nyeremény miatt picit azért szomorú volt, de sosem haragudott.

Emlékeimben idős korában jelenik meg, amikor a szüneteket is legtöbbször már csak az osztálytermében töltötte, szemét lehunyva bóbiskolt. A szerető gyerekek csendben vették körül,

nehogy felébredjen. S amikor ez megtörtént, Margit néni mentegetőzve csak annyi mondott: Nem alszom, nem, csak pihentetem a szemem.

Szép dolog, hogy a falu lakossága emléktáblával tiszteleg előtte. Jó érzés, hogy a pedagógusi munka megbecsülést kap. Jó érzés, hogy ennyi év után is szeretetet és tiszteletet kelt bennünk a rá való emlékezés. Margit néni biztos nagyon örülne, mint ahogy örülök én is, mert a munkánk gyümölcse legtöbbször nem rögtön érik be, hanem, mint ahogy a példa mutatja, néha évtizedek telnek el, mire meglátjuk, hogy megérte, érdemes volt, jóra való emberek lettek tanítványaink.

Margit néni nevében is köszönöm figyelmességeteket.

Szeretettel,

Petter Andrásné, Juci néni

Szlováksággal közös szavaink

„I” – vel kezdődő szavak

Ibis – ibisz, idea – idea, ideál – ideál, idealista – impregnált, impresário – impresszário, idealista, idealizmus – idealizmus, ideálny – impresioniste – impresszionista, improvizácia – improvizáció, impulz – impulzus, immuný – immunis, indident – incidens, India – India, indigo – indigó, indikácia – indikáció, indirektný – indirekt, indiskrécia – indiszkrétio, indoeuroopsky – indoeuropai, indonézsky – indonéz, indukácia – indukáció, induktor – induktor, inercia – inercia, infrakt – infraktus, infuleza – infuleza, inflácia – infláció, infuzia – infúzió, inhalovat – inhalálni, injekcia – injekció, inkaso – inkasszó, inkvizicio – inkvizíció, inšpekcia – inspekció, inštruktor – instruktor, internovat – internálni, intímny – intim, intriga – intrika, invázia – invázió, investovat – invenstálni, inzultovat – inzultálni, iracki – iraki, islandský – izlandi

Ismét kevesebben lettünk

2016. február 20-án kísértük utolsó útjára Elsík Jánost, Jankót.

Ismét gyászol Pilisszentlászló lakossága, Elsík János, szeretett Jankónk halálával ismét apadt létszáma a helyi születésű lakóinknak.

Ravatala közelében állva, Jankóval, a nagyon jó lelkű szomszédval kapcsolatos gondolatok emlékek kavargtak bennem. A szomszédban lakó Jankó jól emlékezett születésemre. Néhány évtizeddel később, már felnőtt korunkban csak úgy nosztalgiából a régmúlt időkről beszélgettünk és csak úgy csendben, barátián, összekülönböztünk az emlékeken, hangját kissé megemelve mondogatta:

- Velem ne vitatkozz, mert én már negyven nap híján hatéves voltam mikor te megszülettél”!

Ez bizony nyomós és igazi érvelés volt, mert valóban igazat mondott. Jankó 1943. augusztus 10-én egy napsütéses nap délelőttjén született. Ezt a napsütéses napot úgy emlegette, mintha emlékezne rá. Azt a „negyven nap híján hat éves” mondását, amit, ha bármilyen csekélységen összekülönböztünk, tényként mondott, viszont el kellett ismernem, mert valóban úgy volt. Én július 1-én, negyven nappal augusztus 10.-e. előtt,

de hat évvel később láttam meg a napvilágot.

1955 őszen szó szerint a kezemet fogva húzott lefelé az úton, mert nem igazán akartam iskolába menni. Ő abban az évben már a hetedik osztályt kezdte el. Később az iskolakezdés előtti reggeli misékre is ő kísért. Mikor ministrált, mindig irigyeltem a ministráns öltözetét.

Jó tanuló volt, még katonaidőjének megkezdése előtt gépkocsivezetői vizsgát tett. Később egy évtizednyit sofőrként dolgozott. Aztán jobb kereseti lehetőség reményében az építőiparban helyezkedett el. Bármilyen hihetetlen, de hatvanadik születésnapján 46 év és 10 napi szolgálati ideje volt. Ezt a tíz napot a második pohár sör után gyakran emlegette, utána néztem, valóban így volt.

Az történt ugyanis, hogy 1957. augusztus 1-én, tehát a 14. születésnapja előtt tíz nappal kapott az Szentendrei erdőszetnél munkakönyvet. Megbízható szorgalmas emberként nyugdíjazását követően még egy évtizedet dolgozott megszakítás nélkül a közeli Izbégen,

A Szentendrei út által körbe ölelt kertes családi

szülőházban, testvérébátya és szülei halálát követően mintegy négy évtizedet magányosan élt.

Amíg egészsége engedte nagyon szépen rendezett, tiszta környezetet teremtett maga körül.

Viccelődős, humoros viselkedésű emberként élt, soha senkit nem bántott, annyira tisztelettudó volt, hogy a nálánál fiatalabbnak is előre köszönt. Nem járt hetente templomba, de az egyházi ünnepeket, sőt a böjti napokat is betartotta. 1943. augusztus 15-én születését követő vasárnapon, Dombai Mihály és felesége Valent Anna keresztszülők jelenlétében a kápolnánkban, Fekete Béla plébános úr által lett megkeresztelve. 1953-ban Szapori plébános úr készítette elő a bérálásra, majd egy gyönyörű napsütéses vasárnapon a Székesfehérvári püspök úr keze által lett megbérmálva.

Miután erőt vett rajta a betegsége, életének utolsó hónapjait már kórházban töltötte. Betegségét

türelmesen viselte, míg a kór elhatalmasodott rajta és életének 73. esztendejében csendesen elszenderedett. Temetése Fajcsák Tibor plébános úr szép búcsúztató beszédével a Római Katolikus egyház szertartása szerint történt.

Nyugodjék békében és legyen neki könnyű szülőfaluja földje!

*Jankó, kit annyira kedveltünk,
nem lehet többé soha mellettünk.
Teste a földben, lelke az égbe szállt,
Minket egy életen át, kísér a gyász.*

Franyó Rudolf

Globális lehülés

Az utolsó száz évben a Föld átlaghőmérséklete majdnem egy fokot emelkedett, amit az egész emberiség a lehető legnagyobb hisztériával reagál le. Ez alatt a világnépessége Európát, Ausztráliát és Észak-Amerikát kivéve 500%-os népességrobbanást produkált. Amitől viszont senki egy szót sem hajlandó beszélni. Az ENSZ főtitkára, a Pápa és Angel Merkel elnök asszony úgy várja őket, a muszlinokat, mint az Izraeliek a messiást! Lakhelyük eredetileg erdős szauna volt. Eredetileg még medvék is éltek a mai Szaharában. A növényevők háziasításával az ember az oroszlánokat, párducokat, gepárdokat, hiúzokat és vadkutyákat halálra ítélte, mert megvédte az állatait előlük. A nomád legeltetés viszont minden növényt kiirtott. A fákat le kérgező kecskék miatt a fák ugyanúgy elpusztultak, mint ahogy a kecskék elpusztultak volna a bőrük nélkül. A facsemetéket és fűcsumókat is kiirtják a korlátlan számú csordák. A homokon kívül semmi nem maradhat. A folyamat visszafordítható. Az istállózó állattartás bevezetésével már csak famagokkal kellene végigszórni a sivatagot, és csak a fű szelektív kaszálásával, facsemete ültetéssel, csepegtető öntözéssel rekultiválni a homokdűnéket.

A keletkező árnyékban azonnal 20(-30) C – al hűvösebb lenne, mint a napsütésben. Az ókorban Afrika volt Európa éléskamrája. Róma a volt Karthágó területén termelt gabonákkal etette a lakosságát. A globalizmus korában milliószor egyszerűbb Európába jönni és szociális segíyen élni, mint otthon földet művelni. „A felmelegedés jégkorszakot okozhat”. Zseniális „A lehülés viszont felmelegedést”. Ma, ha esik az eső, ha nem az egész emberiség egyszerre ugyanazt a mondatot mondja: „Globális felmelegedés”. Évmilliárdok óta vagy esik az eső vagy nem függetlenül, hogy éppen felmelegedés van vagy lehülés. Aki a hideget szereti, ültessen gyümölcsfákat. Még a félfokos globális felmelegedés idején is egész nyáron 10(20) C.–al hűvösebb lesz a kertjében, azon kívül, gyümölcs és tűzifa. Télen viszont élvezheti az esetleges napsütést, amit a fenyőfélék télen sem engednek át.

Tisztelettel: Losonci Miklós

Megemlékezés

Vasvári Vilmos 1956 szabadságharcosunk, községházánk falára elhelyezett emléktáblájának 10. évfordulója alkalmából megemlékezést tartottunk. A megjelenteket dr. Illés György többszöri polgármesterünk jelenlegi alpolgármester üdvözölte a megjelenteket, majd szépen felépített beszédjében méltatta Vasvári Vilmos életét. A megemlékezésen megjelent volt bajtársai közül a Politikai Foglyok Szövetségének elnöke is jelen volt és beszédet tartott, a régmúlt küzdelmes időkről. A megemlékezést követően vendégeinket egy rövid agapéra a Szlovák házba kísértük, ahol közösen elénekeltük a Pilisi Himnuszt.

A rendezvény főszervezője, bonyolítója, Két munkatársával Juhász Károlynéval és Vrchovina Anettel dr. Illés György volt.

Vasvári Vilmos feljegyzése, aki egy pilisszentlászlói falutalálkozóra készülve írta le gondolatait a 2000-es évek elején:

1929-ben, születésem évében fogadtak karjaikba a pilisi hegyek. Itt tanultam meg járni, beszélni, itt nyílt meg szemem a világra. S itt éreztem meg, hogy a haza nekem Pilisszentlászló, ahol egyszer örök nyugalmat lelhetek.

Tíz éves koromban internátusba küldtek tanulni a szüleim. Ezután, kisdíakként csak álmaimban találkozhattam iskolatársaimmal, barátaimmal, csak álmaimban járhattam a Kopanyicán, a Sikárosban, a Papréten, s csak álmaimban hallgathattam Koszovszki Pista bácsit, Metz Lajos bácsit, Német Zsiga bácsit és Dombai Nándor bácsit. Sokszor néztem föl az égre, lestem a felhőket, mert azt képzeltem, azokat Szentlászlón is látni lehet.

A háború előtt olyan volt ez a falu, mint egy nagycsalád, zárt közösségként élte mindennapjait. Az itt élők hatalmas küzdelmet folytattak a megélhetésért. Emlékszem, egyszer, amikor aszály fenyegette a vetést, Szentlászló népe egy régi népi rítus szerint – esőért könyörögve – a mezei áldás női alakját megszemélyesítve körmenetet, Dodolajárást rendezett.

A háború Pilisszentlászlót sem kerülte el. Itt is hullottak a bombák – szerencsére csak a Rózsadomb oldalára –, s innét is bevonultak a katonák, a hősök. És a falu megsiratta hősi

halottait, akiknek neveit talán még ma sem tanítják a helyi iskolában.

És – igaz rövid időre – de ide is bevonult a Vörös Hadsereg egy lövész zászlóalja, s a falu népét kirendelték a sáncok ásására. Elvitték a lovakat, a

Foto: dr. Illés György

teheneket, kinél mit találtak.

Az önellátásra berendezkedett falu népét megcsonkították. Összeszedték az embereket málenkij robotra, és voltak, akik, soha nem tértek vissza. Apám sem tért vissza.

1945 és 1948 között azonban mégis megindult az új élet, amikor mindenki azt hitte, jobb világ következik. Ám a szabadság helyett a diktatúra jött. Számomra a legnagyobb drámát a lakosságcsere jelentette. Amikor megjelent a felirat: „Slovenski slovaci rodná zem vas vola!” (Szlovákia hazahívja a szlovákokat) – nos, akkor fájó szívvel búcsúztam gyermekkori barátaimtól, volt osztálytársaimtól, akik 1947-ben a csehszlovák–magyar lakosságcsere keretében visszatelepültek Szlovákiába.

Pilisszentlászlót a Jóisten megmentette a totális kommunista diktatúrától. De talán kevesen tudják, hogy a szentlászlói Dr. Hám Tibor orvost, Győr-Moson-Sopron megye volt kisgazdapárti főispánját, akinek a szülei annak idején a Hangya vendéglő vezetői voltak, elítélték és tudomásom szerint ki is végezték. Mégis, mindig úgy éreztem, a falu népe ellenállt a kommunista diktatúrával szemben. A falu vezetői ki tudtak bújni a kényszerintézkedések alól és meg tudták menteni a falu népét az erőszakos cselekménytől.

Szentlászló nekem a hazám, s bárhová vetett is a sors, mindig szentlászlói maradtam. Ide kötött az ifjúságom, Édesanyám, Öcsém és annak családja.

Franyó Rudolf

A nagy háború I. rész

Honvéd nyári menetöltözésben 1914-ben.

100 évvel ezelőtt Európa, hazánk és a mi kis falunk is a kellős közepén volt az addigi történelem legnagyobb háborújának, melyet csak mi, utódok hívunk első világháborúnak.

Milyen volt a háború a szentlászlói katonák szemszögéből? Először is fontos tudni, hogy abban az időben nem volt kötelező sorkatonaság, így a majdani katonák a munkából vonultak be a hadseregbe. Először csak legényeket hívták be bizonyos korosztályokból, de a háború előrehaladtával ezt az elvet már nem sikerült tartani: több és több katona kellett így nőket majd családostól embereket és egyre idősebb, családfenntartó korosztályokat is be kellett hívni. Írásos forrás szerint 280 nem tévedés, kettőszáznyolcvan férfi vonult be, Szentlászlóról. A háború alatt (nagyjából ezer lakosa volt annak idején falunknak, ma 1230-an vagyunk), 18 katona halt hősi halált a frontokon, 5 gyászoló feleséget és 9 árva gyermeket hagyva hátra.

Ez azt mutatja, hogy azért az ember akkor is érték volt, és a szerény körülményeket a kor elvárásai szerint igyekeztek figyelembe venni.

A Monarchiának és különösen benne Magyarországnak az első világháború előtt nem voltak területi követelései szomszédjaikkal szemben, így a katonák ekkor joggal érezhették, hogy a háborúban ők a hazát védik, illetve a testvérnépeket segítik. Példa erre, hogy Lengyelország, mint állam nem létezett. Ugyanakkor, Galíciában, és a Monarchia területén élő lengyelek az Orosz birodalom ellenük irányuló támadását is saját földjük védelméneként fogták fel. A magyarok meg segítettek ebben.

Az egy régióból származó katonák, egy alakulathoz kerültek, így a pilisi szlovák katonák együtt, a környező települések lakóival kerültek vagy az osztrák-magyar közös hadsereg 32. gyalogezredéhez, vagy a honvédség 1. gyalogezredéhez. (a mellékelt képeslap ilyen katonát ábrázol).

Ha Budapesten a harminckettesek terén járunk, az ott lévő katona szobor a szentlászlói katonák hősiességének is emléket állít. A közös hadseregben német volt a vezényleti nyelv, a honvédségénél magyar és sorsolással döntötték el, ki melyik ezredhez kerül.

Legközelebb arról írnék, kik váltak hősi halottá és melyik csatatéren estek el.

Itt szeretném megemlíteni, hogy Franyó Rudolf barátommal szeretnénk idén szeptemberben egy autós vagy buszos emléktúrát szervezni a Doberdo fennsíkra és az Isonzo völgyébe, ahol, szentlászlói katonák is harcoltak. Kérjük, aki érdeklődik a túra iránt, jelezze valamelyikünknel!

Folytatjuk

dr. Illés György

Egyházi hírek

Miután Kabar Sándor atyánk türelemmel viselt hosszú szenvedését befejezve 2016. január 9-én hazatért a Mennyei Atya házába, Fajcsák Tibor Szentendre (izbégi) plébános úr plébánia vezető látja el községünk egyházi feladatait. Imádkozzunk Teremtőnkhez, hogy adjon néki annyi erőt, egészséget, hogy mindkét helyen el tudja látni nemes egyházi teendőit.

Tibor atya kedden mise után és Pénteken mise előtt kereshető fel plébániánkon, mivel az atya két helyen szolgálja hitéletünket, a miserendünk az alábbiak szerint változott:

Kedden reggel nyolckor, Pénteken este ötkor és szombaton féltkor a kápolnánkban, mehetünk misére.

A vasárnapi nagymise reggel-délelőtt félkilenckor kezdődik.

Franyó Rudolf

Részlet Franyó Rudolf **VAJZLIK, A REJTÉLYES PILISI BETYÁR** c. könyvéből

Néhány jobbágy család már adventkor elégette a bekészített tűzifáját. Újévre azonban a spórolósabb családoknak is elfogyott. Az uraság nem engedte a fakitermelést. Sokan a tiltás ellenére kimerészkedtek száraz fáért az erdőbe. Sokan meghaltak közülük. A Pilisben szinte Húsvétig tartotta magát a jég.

Erős tél - szomorú tavasz. A gyümölcsfák kifagytak, a vetések szintén. Honnét szerezni másik vetőmagot? Az öregek és a gyerekek olyan gyakran haltak, hogy a plébánosok alig győztek temetni. A túlélők olyan sárgák voltak, mint a viaszgyertya, amivel az utolsó útjukra kísérték szeretteiket.

Akár fűjt, akár nem, a legyengült jobbágyoknak dolgozni kellett Vattay kastélyának felújításán és a birtokán épülő kápolnán. Mert a kastélyt is be kellett fejezni, és a kápolnának is el kellett készülni.

Az idős kántortanítónak is megvolt a maga gondja, csak úgy szuszogott, mert kétségbe volt esve. Gyakoroltatta diákjait az énekkarban, hogy a szenteléskor bemutatkozzanak a püspök előtt, és hiányzott neki a legszükségesebb, az előénekesi hang. Ó, micsoda hang, az ő büszkesége! Az viszont, akié ez a hang volt, nem lehetett ott a hálaadó ünnepségen: Vajzlik volt az, de elüldözte az úri kegyetlenség.

A tanító fel-lejárkált a településen és mindenkinek panaszkodott. Az öreg Havrancsik, Jankó édesapja kijelentette:

- Az bizony nagy baj, rektor úr! Ha Vajzlik tudna arról, rögtön itt lenne. Az nem fél az ördögtől sem és annál kevésbé az uraságtól.

A kétségbeesett tanító szinte már útra kelt az erdőségbe szeretett tanítványa után, de előbb ki akarta puhatolni, mit szólna hozzá keresztanyja,

Mikusikné, Anna és a plébános úr. A keresztanyjánál viszont rosszul járt, mintha darázs-fészekbe nyúlt volna. Ő határozottan megtiltotta a fiú idehívását.

- Azért, hogy ön rektor úr, eldicsekedhessen a püspök előtt, azért kellene idejönnie a keresztfiannak, fogassa el és botoztassa halálra magát az urasággal? Hát, még ilyet? Bizony, azt gondoltam, hogy jobb szívvel viseltetik szegény, szájalomra méltó árva iránt! – kiáltotta Anka, és elsírta magát.

A tanító, mint akit leforráztak, igyekezett a plébánoshoz elpanaszolni, hogyan fizette ki őt Anka. Itt azonban ismét jutott neki a szidalmazásból!

Annak az asszonynak teljesen igaza van, uram! – intette meg őt a plébános.

- Én magam sem engedem, hogy Andris kitegye magát a veszélynek.

A ledermedt tanító tördelő kezekkel és hanyatló hangon megszólalt:

- De tisztelendő atyám, könyörgöm, Krisztus sebeire, mihez kezdjek? Ez a sírba visz engem! Hiszen térdig koptathatom a lábamat a vándorlástól egész Szlovákiában, Pozsonytól Kassáig, és még sem találok a Vajzlikéhoz hasonló hangot. Én fedeztem föl és gyakoroltattam, az én érdemem, és most maradjak szégyenbe?

A plébános úr mosolygott:

- Ne keseredjen el, magiszter és ne írja sajátjához más érdemeit. Szép hangját Vajzlik az Istentől kapta és ön csak a köszörű, aki élesítette. De ha ő nem tud – értse meg – nem jöhet, úgy...

A tanító nem várta ki a szavak végét, eltűnt a plébániáról és fáradtan ment az iskolába, ahol már várta a fiatalság, aki az éneklést gyakorolni jött. Az

elkeseredett tanító széttárt kezekkel szólt hozzájuk.

- Láttatok - e misét plébános nélkül, iskolát tanító nélkül, rabszolgát úr, és élő testet fej nélkül? Ugye nem? Úgy tehát énekelni sem fogtok Vajzlik nélkül – mondta búskomoran.

A fiúk szomorúan szétszéledtek, csak Jankó Havrancsik ögyelgett az ajtónál.

- És te, mit akarsz, mire vársz? – szólította meg a rektor.

- Rektor úr kérem,... nem kellene mégis elmennem... a Holdvilág-árok feletti erdőségbe? - kérdezte a legény bátortalanul.

- Minek?

- Nos, hát Andrisért – mondta, most már határozottan.

- Hej, azért, hogy kikaparja szememet a keresztanya és kirúgjon a plébános úr és ráadásul, hogy Vajzlik ismét megtapasztalja a deres vendégszeretetét? – fakadt ki a tanító.

Az ifjú Havrancsik azonban nem tágított.

- Én mégis elmegyek, Rektor úr. Andris nem is olyan rég mondta, hogy szeretne ott lenni az ünnepségen. Én elmegyek hozzá és elmesélem neki, mennyire kívánatos itt.

- A tanító teljesen kivörösödött az örömtől, de nem akarta ezt kimutatni Jankó előtt. Tenyerével betapasztotta füleit – de azért jól hallott minden szót – és szemmel láthatóan megkönnyebbülve mondta:

- Ne mondd, hallgass, azt nem lehet, én nem tehetem! Amennyiben megteszed, légy felkészülve a harcra, én nem akarok semmit tudni erről. Én nem küldelek, és nem beszéllek rá. Tégy, amit jónak látsz!

Havrancsik tudta, hogy a tanítónak nagy szolgálatot tesz, ha mégis elhozza Vajzlikot.

- Én egyenest hozzá megyek, és ahogy Jankó Havrancsiknak hívnak, vasárnapra itt lesz Vajzlik! – válaszolta mosolyogva, és már kint is volt az iskolából.

Az öreg tanító úgy lélegzett, mint akit a víz alól húznak ki, szemei ragyogtak az örömtől, ajkai mosolyra nyíltak. Felmászott a templomtoronyba, és onnét nézte, hogy Havrancsik igazán elindul-e Vajzlikért. Mikor meggyőződött erről, hálaadó éneket dúdolva, mint akit kicseréltek, lépkedett lefelé. Néha-néha azért furdalta lelkiismerete, de ha szerencsétlenség történik a dolog miatt, akkor, mint hajdanában Pilátus mosta kezeit, azt fogja mondani: - Én nem hívtam, én nem vagyok vétkes.

A HÁLAADÁS

Elérkezett a dicsőséges hálaadás napja. Zúgtak a harangok, hangjuk szétszéledt a Dera-patak völgyében. Büszke bandérium kísérte a püspöki hintót. Az út mentén ünnepi ruhákba öltözött nép fogadta virágokkal a püspököt, akinek hintója behajtott a feldíszített kastélykapun. A püspök nem sokára elindult a kápolnához, ahol alázattal fogadta a helyi plébános és a környékbeli településekről összesereglett nép, élén a faluja papjával. Az idős tanító izgatottan pislogott, hiszen most érkezik el az ő feladata és Vajzlik sehol.

Hirtelen, az utolsó pillanatban az egész gyülekezet élén megjelent az óhajtott előénekes. A tanító a mennyei őrangyalnak sem örült volna annyira, és a legényben volt valami azonosság, mikor könnyedén, mosollyal az arcán lépdelt saját fehér új ruhájában. Mikor énekelni kezdett, a nép mosolygott és ugyanakkor könnyezett. Könnyedén, csodálatosan zengett Vajzlik hangja. Annyira gyönyörűen énekelt, hogy a püspököt is elbűvölte. Vattay a támlás földesúri székében ülve teljesen átadta magát az élvezetnek.

A püspök érdeklődni kezdett az énekes felől és kijelentette szándékát a földesúrnak, hogy látni szeretné. Vajzlik azonban már nem volt a kápolnában, de még a faluban sem.

Mikor már nem kellett neki énekelnie, keresztanya szinte erőszakkal kihúzta őt a kápolnából. Rábeszélte, hogy menjen vissza oda, ahonnan jött.

Vattay haragudott és kicsit szégyenkezett is a püspök előtt Vajzlik szökéséért, mert jól ismerte annak okát.

- Olyan fiatal „vadóc”, de mi megkeressük. – szólt odahajolva a földesúr a püspökhöz, és rögtön elment kiadni az utasításokat. A távolabb álló plébános bátorkodott visszatartani őt.

- Bocsásson meg, kegyelmes úr! – mondta bátortalanul. Darabontokkal az a legény nem fog eljönni. Azt gondolná, meg akarják büntetni őt. A darabontok különben sem mehetnek oda, a Holdvilág - árok feletti területre.

- Miért ne mehetnének? – kérdezte gőgösen Vattay.

- Mert az idegen birtok, azt hiszem, a néhai Dóczyé. A földesúr arca elkomorodott.

- De nekem még ma meg kell szereznem azt a fiút! - mondta erélyesen.

A tanító, aki hallotta az egész beszélgetést, bátran odalépett és kijelentette:

- Kegyelmes uram, én idekísérem, de alázatosan kérem, hogy ne legyen megbüntetve.

- Miért szab nekem feltételeket? – szólalt meg szigorúan Vattay, de aztán békülékenyen hozzátette:

- No, jól van, menjen és kísérje a kastélyba. – A haja szála sem görbülhet meg a fiúnak.

Így történt, hogy ebéd után, Farkas hozzájárulásával, Vajzlik büszkén lépett Vattay kastélyának dísztermébe. A vendégek, a főurak, a püspök és annak elit

kísérete, de még a háziúr is személyesen, kedvesen fogadta a legényt a szép fehér, de mégis csak egyszerű paraszti öltözetben. Neki talán, a kitüzesedett lelkéből fakadóan, elpirult az arca, de azért határozottan lépett az asztalfőhöz és mélyen meghajolva megcsókolta a püspök úr kezét.

Következtek a püspök úr kérdései és rögtön Vajzlik válaszai. Hol él, ki gondoskodik róla, mit tanult? Teljes vizsgáztatás volt ez, amelyre Andris határozottan válaszolt. A püspök annyira meg volt elégedve, hogy egy aranykeresztet ajándékozott neki és megkérdezte, nem lenne-e kedve iskolákba menni és papnak tanulni. A legénynek felvillant a szeme, és egy rövid ideig határozottan nézett a kedves püspökre, de azután erősen elvetette azt.

- Én nem hagyom el második apámat, ő már öreg, szüksége van rám – mondta szerényen.

A püspök latinul szólt személyi titkárának:

- Nagyon kiváló, becsületes legény, kár lenne elvadulnia itten.

A kanonok odaadón helyezte és folytatta, hogy legjobb lenne magukkal vinni őt Esztergomba. Vajzlik ez alatt vöröslött, akár a rózsa. Végül beleszólásával megszakította beszélgetésük fonálát.

- Bocsánatát kérem, szent atyám! Beszélni még nem tudok jól, de mindent megérték latinul.

Minden vendég elképedt.

- És ki volt a tanítód?

- A Holdvilág-árok feletti szent remete – válaszolta büszkén a legény.

Az urak nagyon kíváncsiak voltak az ismeretlen remetére, de Vattay sem tudta felvilágosítani őket.

- Akkor mondd meg apádnak, hogy örömet vinnék magammal, és ha elenged, úgy holnap gyere velem ide! – mondta a püspök Vajzliknak, aztán felszólította, hogy énekeljen nekik valamit.

A legény a faragott támlás székre támaszkodva, odaadón énekelte, akár a mesebeli fülemüle, a

szomorkás ószlovák éneket a hajdani szlovák államról, dicső királyairól és a Cirill-Metód testvérpárról.

Az ének után egy ideig csend lett úrrá a kastély dísztermében. Csak az énekes zengő hangja talált utat a jelenlévők melléhez. A főurak lehajtották fejüket: az egyszerű népi ének, amit a legény énekel, belevágott a szívükbe. A régi idők dicsősége eltakarta, lekicsinyítette a hazáért tett szolgálatukat, amely leginkább abban nyilvánult meg részükről, hogy az urak mulatságokkal töltötték idejüket, és pazarolták a drága garast, amíg a szájalomra méltó köznép a járomba fogva nyögött. Csak később hangzott fel taps a fiú díjazására. Csengtek a vörösborral töltött, aranyozott szélű kristály poharak.

- Nagy kár neked itt lenned, Andris! – mondta hízelegve a püspök a fiatal énekesnek.

- Te nagyon okos vagy és tudod, hogy bűn elásni a kincseket. Kérd meg apádat, hogy engedjen el, mindkettőtöknek jobb lesz. Andris határozatlan tekintettel nézett a püspökre. Szemei úgy sugároztak, mintha menni akarna, de ugyanakkor a bánat is látszott rajta, mintha sajnálna elszakadni szülőföldje környezetéből. Mikor rágondolt a bájos erdőkre, hegyekre, völgyekre, a nevelőapjára, szeme megtelt könnyel és csak a fejével bólintott.

- Nos, csak gondold meg, Andris, - mondta a püspök, és újabb énekre szólította.

Vajzlik túllépte önmagát és odaadó szívvel énekelte a hajdani népi éneket.

Ez az ének azonban a parasztság földesurak általi kegyetlen elnyomásáról szólt. Amit Vajzlik énekel nem csak ének, de urak elleni fellázadásra is buzdító dal volt. Az urak önértetét ez az ének igazmondása ellenére bántotta, ezért minél előbb meg akartak szabadulni Vajzliktól.

Elkezdtek a gyűjtést Andris megajándékozására. Vattay szintén adott hozzá egy ezüstérmét és az összegyűjtött adományokat jóindulatú mosollyal adta át Vajzliknak. Jelentős értékű adomány gyűlt össze, ezt Vattay meg is jegyezte:

- Itt van a megjelenéséért. Egy évig megélhetsz belőle a remetével.

Vajzlik arcát előntötte a pír, de uralkodni tudott felindultságán.

- Köszönöm szépen, de én nem a pénzért énekeltem, és apámnak van mit ennie.

- Hiába volt a jelenlévő urak jó indulatú rábeszélése, egy fabatkát sem akart elfogadni a legényke.

- Engem már megajándékozott a szent atya, - mondta és megcsókolta a püspök úr kezét, majd mélyen meghajolva eltávozott a díszteremből.

Vattay kékült-zöldült mérgében, majd utána sietett, és a következő szobában elkapta.

- Te kölyök, te fattyú, elsüllyeszt a szégyen!- szidta Vajzlikot, és amennyire erejéből tellett, rázta a vállát.

Vajzlik békésen tűrte.

- Elveszed most rögtön, te taknyos?! - kiáltotta a földesúr és kezével belemarkolt a legény puha hajába.

- Nem veszem el, mert azon a pénzen a rabszolgaként hajszolt nép vére és izzadtsága van! - válaszolta Vajzlik.

Vattayt a gutaütés kerülgette. Dűhtől való önkívületében jobb kezével pofozni kezdte a fiút, míg baljával a haját markolta. Vajzlik békésen tűrte, holott már szinte az orrán folyt felforrta vére.

- Zsivány ivadék! Már apád is lopós, semmirevaló, hálátlan gazember volt és te is senki....

Nos, Vattay nem tudta befejezni. A szavak, amelyekkel édesapját szidalmazta, kihozták Vajzlikot a béketúrésből. A békés bárányból kis dalia lett. Hirtelen kirántotta magát a kegyetlen hóhér kezéből, és ökölbe szorított kezével egymás után talán ötször, hatszor alulról meredeken Vattay arcába vágott, úgy, hogy az az ablaknak esett. Olyan hirtelen történt ez, hogy Vattaynak ideje sem volt a védekezésre. Égették az ütések, és csak kapkodva védekezett kezével.

- Ez az édesapámért volt! - jelentette ki Vajzlik, és gyorsan kiszaladt a kastélyból. Csak jó félóra múlva tért vissza vendégeihez Vattay.

Feldagadt arcát azzal magyarázta, hogy leesett a lépcsőn, ezt viszont egyikük sem hitte el!

Az egész Pilis környékén elterjedt a hír, milyen jelentős ajándékot kapott Vajzlik a püspöktől és a nagyuraktól. Ezeket a híreket természetesen még fölnagyították. Egyesek tudni vélték, hogy a nagyurak kemény körmöci aranyakat adtak össze iskoláztatására és a püspök állítólag személyesen adott át neki egy kétfontos, szintiszta aranyból készült keresztet, középen galambtojás nagyságú gyémánttal! Mások lélekben már látták Vajzlikot, amint nagyúr, de legalábbis püspök lesz belőle, és parádés hintóval viteti magát, körbevéve fegyveres szolgálakkal... Talán csodálkozni kellene azon, hogy a rabszolgasorsban élők közül többen is irigyelték? Hiszen a gyűlölet és az irigység legjobb táplálója a

könnyel, vérrel és izzadtsággal áztatott szegénység. A pomáziaiak viszont örömeiket lelték „saját gyermekükben”, ahogy büszkén hívták őt, és szívből kívántak neki sok örömet az élethez.

Aki viszont a legkevesebbet tudott saját hihetetlen szerencséről, az éppen Vajzlik volt. Hiszen ő büszkeségében nem fogadta el az ajándékokat, csak a vékonyka láncon függő, szerény keresztet. Azon kívül elhozta magával a kastélyból a megsérült szívét és elnehezült fejét, - és ez talán nem elég szerencse.

Vajzlik születésétől fogva komoly gondolkodású volt, és attól a naptól kezdve, mikor a püspök igyekezett őt rábeszélni az iskolázásra, még komolyabban mérlegelt.

„A kincseket bűn elásni”, - a püspöknek ez a mondata zúgott a fejében.

„És neked, mennyei ajándékként megvannak ezek a kincsek. Kár neked megvadulni itt!” A legény szerénysége ellenére, mégis hozzáfogott összehasonlítani magát a környékbeli fiatalokkal, és kezdett rájönni arra, hogy van tehetsége és erős akarata a művelt emberré válásához.

Farkas hamar észrevette a legény átváltozását. Láta Andris gondterhelt arcát és figyelte, hogyan vigyáz arra, hogy az ne látszódjon rajta. A fiatal Havrancsiktól megtudta azt is, hogy a püspök úr tovább tanulásra magával akarta vinni Nagyszombatra. Farkasnak alkalma volt megtapasztalni Vajzlik könyvekhez való ragaszkodását is.

- Szeretnél tanulni, Andriská? - kérdezte egyik alkalommal, mikor a legény a könyv fölé hajolva a félhomályban erőltette szemeit. Vajzlik, mint akit tetten értek valami titkos dolgon, bizonytalan tekintettel kérte elengedését a továbbtanulásához.

- Szeretnék minél többet tudni - válaszolta mérlegelve.

- Talán nincs a kedvedre ez, Atyám? - tette hozzá könyörögve.

Farkas mosolygott, és szeretettel megsimogatta neveltjét.

- Butuska! Éppen ellenkezőleg, engem nagyon boldoggá tesz a tanulásoddal! De mindent a maga módján kell végezni. Mindent az alapoktól kell kezdeni.

Olvasni is csak úgy tanultál meg, hogy előbb megismerted egyenként a betűket. Így van ez a műveltséggel is, lépésről lépésre kell haladni.

Úgy is történt. Előtte viszont a remeték néhány napot hajlékuk megnagyobbítására fordítottak.

Kőből volt elég, fából szintén, így néhány nap alatt egy új helyiséggel nőtt hajlékuk. Azon a napon Farkas eltűnt, és csak a következő nap reggelén tért vissza különböző könyvekkel.

Azután kezdődött el igazán a tanítás. Viszont minden könyvre ő volt a tanító.

Vajzliknak előtte már volt néhány művelt tanítója, de egyik sem vetekedhetett nevelőapjával.

A legény sokszor visszafojtotta a levegővételt, mikor Farkas erről, vagy arról magyarázott.

Mikor az emberiség történelméről mesélt, és itt leginkább a saját dicsőséges elődeikről és azok áruóiról, a fogékony legény lélekben átélt minden dicsőséget és áruóást. Így Farkas tanítványának nem csak műveltségét, de érzelmi gondolatvilágát is növelte.

Emellett nem felejtődött el a testi nevelés sem, a legény egyformán növekedett testben és lélekben.

Az odaadó Farkas sokszor még bámult is, milyen könnyedén viseli el Vajzlik a viszontagságos időjárást, a szomjúságot és az éhséget. Az erdei vadak vadászatán olyan hidegvért és biztos kezet tanúsított, mint a legtapasztaltabb vadász.

Egyszer csak az ő gyors segítségének köszönhetette Farkas, hogy nem vált egy rosszul eltalált vadkan áldozatává. Az már felnyársalni készült őt agyarával, mikor Vajzlik odaugrott, és szívébe döfte hosszú törét.

Következő télen közösen jártak farkasokra, amiket a nagy hó és a kegyetlen hideg falkákban hajtott hajlékukhoz.

Ez bizony veszélyes vadászat volt, ez kívánta a legnagyobb lélekjelenléte, bátorságot és biztos kezet, mert különben minden pillanatban a vadász élete volt a tét. Mintha veseszületett tehetsége lenne hozzá, szeme és keze biztos volt, de amikor a kovás puska a nedves puska miatt nem sült el, és így veszélybe került, ügyes futással vagy határozott tördőféssel háruította el a veszélyt.

Mikor olvadni kezdett a jég és csökkent a hó vastag héja, a remeték perzsaszőnyegek helyett farkas bőrukön jártak és gyönyörű, értékes bőrukön feküdtek. Ebben a gyönyörű időszakban úgy tűnt Vajzliknak, hogy ő is ébred az álmból. A megáruódott ismeretlen tájak és emberek felé vágyott.

Teste akár a tollatlan madár, szárnyakat kívánt, hogy elrepüljön messzire a szülőhegyeken és dombokon túl.

Látni, megtapasztalni, megtanulni – ez volt Vajzlik

titkos álma, holott a szeretete megszokott otthonához, a Pilishez kötötte.

Farkas figyelte a legény lelki lázadását, és mint jó nevelő és kedves barát, nem várt a vágyak kitörésére, hiszen az tán soha nem következett volna be, ezért saját maga beszélt róluk:

- Látod Andris, egész télen jól harcoltunk a könyvekkel és a vadakkal. Megérdemeljük a pihenést. Jövő csütörtökön elkísérlek valahová, és aztán ott maradsz néhány hétig. Az lesz a te vakációd, amelyet az iskolákban adnak a diákoknak. Vajzlik elvörösödött, talán az örömtől, de lehet a szégyentől, hogy Farkas észrevette gondolatait.

- És te atyám?

- Én szintén ott maradok néhány napot, aztán visszatérek. Nekem már legjobb a régi fészekben, de neked szükséged van rá, hogy láss világot, ezért mielőbb felszerellek az iskolákba.

- Iskolákba? - kérdezte hálásan a meglepett legény, és szó nélkül megfogta a remete kezét és megsókolta.

- Atyám, kedves atyám! – szálltak ajkai közül a hálás szavak.

Farkas boldogan mosolyogva megsimogatta neveltje haját.

- Látod, milyen varázsló vagyok! – mondta vidáman.

- Te hallgatsz, titkolódsz, de én mégis mindent tudok!

A hála könnyei törtek elő a legény szeméből.

Szokásához híven nem kérdezett semmit, holott tudni szeretete volna, hová mennek a Húsvéti ünnepekre, de még kíváncsibb volt arra, hová küldi Farkas iskolákba.

Nos, elérkezett a várva várt nap. Vajzlik megnyugodva lépdelt az ismeretlen vidék felé, ahol el fogja tölteni az „üres” két hónapot.

Első állomásuk Drobinoháéknál volt. Azt a szeretet, ahogy ez a család fogadta őket, nem lehet leírni.

Az idősebb Drobinoha befogta lovait a könnyű szekérbe és elindult vendégeivel a megnevezett helyre. Még aznap átkeltek a Dunán. Másnap észak felé vették az irányt. Három nap múlva érkeztek meg utazásuk céljához, a vár alatti településen lévő kastélyba, Saskóvárjára.

(Folytatjuk)

Slovenská svätá omša na počesť slovanských apoštolov

Foto: Imrich Fuhl

„Po dvoch ich poslal pred sebou do každého mesta a na každé miesto, kam sa sám chystal ísť.“

(Lk 10,1b)

V súlade s tradíciou si Pilišania pripomenuli sviatok slovanských apoštolov sv. Cyrila a sv. Metoda, spolupatrónov Európy. Na ich počesť sa 14. februára konala v Kostole Povýšenia sv. Kríža v Mlynkoch slovenská slávnostná svätá omša, ktorú celebroidal Zoltán Fóthy, farár zo Slovenska z Tekovských Lužian. K slávnostnej atmosfére omše, na ktorej sa zúčastnila aj predsedníčka Celoštátnej slovenskej samosprávy v Maďarsku Alžbeta Hollerová Račková, prispeli členovia miestneho ľudového speváckeho zboru, pávieho krúžku. Usporiadateľmi omše na počesť vierozvestcov a následného agapé boli obecná a Slovenská samospráva v Mlynkoch (SSvM) s miestnym katolíckym zborom na čele so starostom Mártonom Pellerom, predsedníčkou SSvM Martou

Demjénovou a miestnym farárom Zoltánom Szalayom.

Svätci Cyril (Konštantín) a Metod zabezpečili podmienky na rozvoj a šírenie kresťanskej viery a položili základ evanjelizácie kultúry slovanských národov. Pápež Ján Pavol II. ich v roku 1980 vyhlásil za spolupatrónov Európy. Rímskokatolícka cirkev si sviatok sv. Cyrila a sv. Metoda pripomína 14. februára. Mlynská omša prebiehala v znamení týchto myšlienok: „Svätí Cyril a Metod, orodujte u Boha za celú Európu, ktorej ste nebeskými ochrancami. Pomáhajte dnešným generáciám európskeho kontinentu udržiavať a zveľaďovať duchovné a kultúrne dedičstvo, ktoré dostali ich predkovia prijatím kresťanstva. Orodujte za cirkevné spoločenstvá Východu i Západu, aby odstránili spomedzi seba všetko, čo ich rozdeľuje, a pod ochranou Bohorodičky Panny Márie nažívali v plnej jednote a láske na stále väčšiu slávu Trojjediného Boha.“

Szlovák szentmise a szláv apostolok tiszteletére

"Kettesével küldte őket maga előtt minden városba, Ahová ő készült menni."/Lukács 10,1b/

A hagyományoknak megfelelően Pilisiek megemlékeztek a szláv apostolok Szent. Cyril és Metód Európa pártfogói /védnökök/ ünnepéről. Az ő tiszteletükre február 14-én pilisszenkereszt Szent Kereszt. Templomban, ünnepélyes szlovák szentmisét tartottak, melyet a Szlovák Tekovské Lužanyi /nagysállói/ plébános celebrált. A szentmise ünnepélyes hangulatához, amelyen a

Magyarországi Országos Szlovák Önkormányzat elnöknője Hollerné Racsko Erzsébet is részt vett, szereplésükkel a helyi Páva Kör népi énekkórus tagjai is hozzájárultak.

A misszionáriusok tiszteletére megrendezett szentmisét és az ezt követő agapét a pilisszenkereszt helyi és a Szlovák önkormányzat, a helyi katolikus egyház, élén a polgármesterrel, Peller Mártonnal és a Szlovák önkormányzat elnöknőjével, Demjén Mártával és a helyi pap /plébános/, Szalay Zoltán rendezte.

Szent Cyrill és Szent Metód biztosították a feltételeket a keresztény hit kialakulására és elterjedésére és megalapozták a szláv kultúra evangelizációját. II. János Pál pápa 1980-ban Európa védőszentjeivé jelentette ki őket. A Római Katolikus egyház Sz.Cyrrill és Szent Metód ünnepét február 14-én ünnepli.

A pilisszenkereszt misé, e gondolatok jegyében zajlott.

("Szent Cyril és Metód imádkoztatok Istenhez az egész Európáért, melynek égi pártfogói vagytok. Segítsétek a jelenlegi európai kontinens generációinak fenntartani és tovább művelni /fokozni/ a szellemi és kulturális örökséget, melyet őseink kaptak a kereszténység felvételével. Imádkoztatok a Kelet és Nyugat egyházi közösségeiért, hogy eltávolítsák maguk közül mindent, ami elválasztja őket és Szűz Mária Isten Anyja védelme alatt éljenek teljes közösségben és szeretetben a Szentháromság Isten egyre nagyobb dicsőségére!").

Marika Vavreczká

Impresszum:

A szerkesztőség címe: 2009 Pilisszentlászló, Petőfi S. u. 55.

Felelős szerkesztő - kiadó: Franyó Rudolf

E-mail: franyorudolf@citromail.hu | Tel.: 06 20 947-9243, 06 26 338-093

Nyomda, nyomdai előkészítés: Technova 2004 Kft. | technovaszentendre@gmail.com • 06 30 280 5189

Megjelenik havonta • Iktatószám: CE/15092-2/2015